

CROATIADA – LIKOVNI NATJEČAJ „Blagdani i običaji tijekom godine”

FOTO: BRANKA PAVIĆ BLAŽETIN

4. i 5. stranica

Spomenik Ivanu Petrešu

8. stranica

Četvrta zimska škola

12. stranica

P2P

14. stranica

Međunarodna suradnja

U Mađarskoj je poželjna suradnja među narodnostima koje žive u zemlji. Ističe se kako različite narodnosne tradicije, običaji i jezici obogaćuju kulturu cijele zemlje, čine je posebnijom i jačom. Tako se u Budimpešti i okolici organiziraju brojni kvartovski narodnosni dani, festival koji je cijeli tjedan posvećen produkcijama narodnosnih kazališta, susret narodnosne mladeži u Agárdu, u hrvatskoj školi, košarkaški turnir na kojem sudjeluju različite narodnosti, takozvane južnoslavenske plesne večeri (plesaćnice)... Ipak, katkad se smatra važnim naglasiti, ako je riječ o suradnji samo s jednom od mađarskih narodnosti, koja je to točno narodnost. Može se dogoditi da suradnja s određenom narodnosti „prolazi” samo u pluralističkom kontekstu, a inače može izazvati negodovanje pojedinaca. Naravno, može se dogoditi da se učine izuzetci, tj. da ne postoje ista pravila za sve.

Nedavno je naš najslavniji čelist nakon izvođenja ljubavne skladbe „Kalinka” postao bojkotiran u brojnim zemljama. Kad je on izvodio staru, narodnu i prije svega ljubavnu pjesmu, vjerojatno mu nije bila na umu promocija zemlje odakle je skladba podrijetlom, nego, kako je izjavio, promocija ljubavi o kojoj skladba i govori.

Ali gdje je danas društveni temelj ljubavi? Umjetnici su često naivni (u pozitivnom smislu), vjeruju da se u umjetnosti ne trebaju povlačiti granice. Što vi mislite? Trebaju li?

Ali živimo u doba napetih odnosa među državama. To u meni stvara dvoumicu i upitnike u glavi. Ako se u današnjem svijetu počne zabranjivati umjetnost zbog nacionalnosti autora, time se guši umjetnost i kultura. A one su neophodne za uravnotežen, bogat ljudski život. Ovdje ne govorimo o namjernom oslanjanju na umjetnost radi stvaranja podjela. Istinska umjetnost (u pravilu) nas spaja, „puni dušu”. Ali ako se ona smije stvarati samo imajući na umu (moguću) cenzuru, neće li to rezultirati širenjem straha i otupljenjem osjećaja, „sušenjem” umjetnosti kao izvora poveznice ljudi?

Kršul

GLASNIKOV TJEDAN

„Državne liste državnih narodnosnih samouprava imale su stidljive kampanje, izuzev njemačke. Doduše, šansa je postojala tek za dvije, njemačku i romsku državnu listu, da osvoje povlašteni narodnosni zastupnički mandat.”

„Mi uvijek moramo biti na strani vlade i ne smijemo biti u opoziciji. Naš mandat nije ‘politički’, nego narodnosni.” Izjavio je to na mađarskom javnom servisu prije parlamentarnih izbora nositelj liste njemačke manjine težeći postizanju povlaštenog zastupničkog mandata, za što treba jedna četvrtina glasova. To je, ovisno o izlaznosti, oko 23 000 glasova. Nijemci su od 2018. (u dva mandata) imali punopravnog zastupnika, ne tek glasnogovornika.

U društvu u kojem živimo već mjesecima, a posebice posljednjih mjeseci i tjedana, bili smo bombardirani parlamentarnim izborima i strankama koje se natječu za toliko teške mandate. Jedno od najunosnijih radnih mjesta danas mjesto je parlamentarnog zastupnika, a jedan od najunosnijih poslova bavljenje politikom.

Na ovogodišnjim parlamentarnim izborima 12 državnih narodnosnih samouprava postavilo je državnu listu, jedino srpskoj državnoj samoupravi to nije uspjelo. To se dogodilo i u mandatu 2022. – 2026., kad romska državna samouprava također nije postavila državnu listu. Razlozi su u neslaganjima oko imena na listi i osobe koja vodi listu, a koja postaje budući glasnogovornik (zastupnik).

Državne liste državnih narodnosnih samouprava imale su stidljive kampanje, izuzev njemačke. Doduše, šansa je postojala tek za dvije, njemačku i romsku državnu listu, da osvoje povlašteni narodnosni zastupnički mandat.

Manjinska politika voli sebe nazivati politikom, samo ne voli politizirati, nego, kako se kazuje, treba lobirati u zatvorenim krugovima, pokušati na pravi način komunicirati s pobjednicima izbora. Manjinska politika kao da iz prikrajka motri i čeka da joj se obrate. I tek stidljivo, reda radi, obraća se mogućim narodnosnim glasačima. Pitanje je je li to danas, 2026. godine, dovoljno za mobilizaciju narodnosnih birača. Ili nije bitan njihov broj?

Narodnosni političari znaju izjaviti kako su se konzultirali s „narodom” i sa stručnjacima. Oni se dogovaraju u zatvorenim gremijima – predsjednici državnih

samouprava u Savezu državnih samouprava, a glasnogovornici u Odboru za narodnosti Mađarskog parlamenta.

Ondje zauzimaju zajedničke stavove prema vladi iako nisu zajednički izišli ni na samoupravne ni na parlamentarne izbore niti iza njih stoje zajednički glasači. Zorno to pokazuje sadašnja, „narodnosna politička stvarnost”. Na to ukazuju i podatci iz popisa stanovništva 2022. godine i brojke o broju građana Mađarske koji su se izjasnili kao Hrvati i onih koji su se izjasnili da im je materinski jezik hrvatski. Kao i broj registriranih hrvatskih birača, koji se od siječnja do početka travnja smanjio za 25 %.

U okviru izborne kampanje nositelj njemačke narodnosne liste u jednom intervjuu ukazao je na različit položaj i političku važnost glasnogovornika u odnosu na punopravnog zastupnika narodnosti u Mađarskom parlamentu.

Kako je istaknuo, glasnogovornik je član Mađarskog parlamenta, ali nema pravo glasa, što predstavlja najvažniju razliku. Također, može sudjelovati u radu više parlamentarnih odbora, no ni ondje nema pravo glasa. U praksi to znači da je, slikovito rečeno, „na klupi u pozadini” – prisutan je, ali ne sudjeluje u donošenju odluka.

S druge strane, zastupnik u Mađarskom parlamentu ima pravo glasa te može ravnopravno sudjelovati u radu parlamentarnih odbora. U konkretnom slučaju riječ je o članstvu u Odboru za proračun, gdje se odlučuje o raspodjeli financijskih sredstava. Poznato je da bez financijskih sredstava mnoge aktivnosti nije moguće provesti, pa je njihova uloga iznimno važna.

U ostalim pravnim okvirima i zadaćama njihovi su položaji slični, no upravo pravo glasa predstavlja ključnu razliku. Zastupnik time dobiva veću političku težinu i važnost, što sa sobom nosi i određene prednosti, ali i odgovornosti. Njegov rad zahtijeva višu razinu koordinacije te složenije i zahtjevnije obavljanje dužnosti.

Branka Pavić Blažetin

35 GODINA HRVATSKOG GLASNIKA

Uskrs - Blagdan mira, radosti i sreće

Na Uskrs kršćani slave proslavljenog Isusa, kada je, nakon zemaljskog života provedenog u svom zavičaju i s članovima obitelji, te trogodišnjeg naučavanja i javnog djelovanja, bio mučen i razapet na križ, pokopan i treći dan ustao iz groba, hrvatski kažemo, uskrsnuo.

Dok je živio na zemlji, Isus je održavao sve običaje svoga naroda. U proljeće, kada se danas slavi Uskrs, Isus je kao Židov sa svojim najbližim suradnicima, apostolima, slavio Pashu, tj. sjećanje kako su Izraelci uz Božju pomoć izašli iz velike nevolje egipatskog ropstva. Za blagdan Uskrsa, znamo, do danas su zadržane neke tradicije naših predaka, a među njima svakako najupečatljivije općehrvatske pojave blagoslova hrane i darivanje ukrasnih jaja, pisanica. Kako danas ukrasiti jaja za darivanje djeci, ili za blagoslov, za ukras u prostoru, na mjestima javnog okupljanja ili drugdje? Ima

onih, hvala Bogu, koji će to obaviti na prirodan način svojstven mjesnim ili područnim običajima, onako, kako su naučili od svojih starijih – bojenjem u lukovini, struganjem, nagrizanjem boje kiselinom, listićima trave ili kupljenim naljepnicama, ili uz pomoć rastopljenog voska i kakve pisaljke kao pomagala... Sve je to, tvrde neki stručnjaci i napisali su sredinom 20. st., bilo poznato cijeloj Europi, osobito središnjoj i istočnoj; u nekim su europskim zemljama, primjerice u Francuskoj, u dijelovima primorske Hrvatske..., veća područja bila bez te tradicije. Autor, Eduard Polak, napisao je knjigu o ukra-

šenim jajima iz cijeloga svijeta – Bunte Eier aus aller Welt, Dortmund 1980. U njoj je dao sliku i opis opletenog – vezenog jaja iz Širokog Polja kod Đakova. U tom kraju i danas je raširena ova tehnika ukrašavanja koja bi se mogla uvrstiti u neku osobitost hrvatske tradicije lokalnog značenja, ali u prikazivanju stranoj javnosti, mogla bi biti od većeg značenja te je uvrstiti u šire pojave, osobito u turističke svrhe.

I na kraju treba reći da će svaka lokalna svetkovina Uskrsa biti osobita, svetkovina upravo tog mjesta i njegovih stanovnika. A kad govorimo o osobitosti hrvatskog Us-

krsa, reći će Jasna Čapo-Žmegač u svojoj knjizi Hrvatski uskršni običaji, Zagreb, 1997. str. 209, ka-

ko valja govoriti u množini – o osobitostima hrvatskih uskrsa u vremenu, prostoru i društvu.

Svečana predaja sjedišta naše samouprave

Prema zakonu o pravima nacionalnih i etničkih manjina, mađarska država i njezine mjesne vlasti dužne su osigurati manjinskim samoupravama odgovarajuće uvjete za njihovo djelovanje. Ostvarenje te obveze počelo je već 1994. godine kada su se utemeljile manjinske samouprave, a potrajalo je sve do nedavno. O tome ti-jeku bili smo zainteresirani i mi, Hrvati. Tražili smo sebi mjesto koje će na dugoj stazi najviše odgovarati našim potrebama. Nismo htjeli prenatragiti, pa je naša zemaljska samouprava pune dvije godine radila u prostorijama Saveza Hrvata, u ulici Nagymező. Među više ponuda konačno smo se odlučiti za po-

Za uspješnu budućnost: ministar László Kovács (slijeva) i ministar dr. Mate Granić (desno) u društvu domaćina dr. Mije Karagića

sebnu zgradu koja se nalazi u VIII. okrugu, u ulici Lajosa Biróa 24, pod uvjetom da se ona adaptira i obnovi. Kada je to učinjeno, 1. travnja 1997. godine, dobili smo na trajno

korištenje svoje sadašnje sjedište s tim da se određeni prostor preda na raspolaganje Hrvatskoj samoupravi glavnoga grada.

(Nastavak na 5. str.)

CROATIADA – LIKOVNI NATJEČAJ

„Blagdani i običaji tijekom godine”

Davne 1998. godine Skupština HDS-a dala je zeleno svjetlo za održavanje sustava natjecanja pod zbirnim imenom „Croatiada”. Natjecanje je trebalo preko likovnih, književnih, dramskih i sceniskih nastupa poticati talente hrvatskih učenika u Mađarskoj te ih okupljati na državnim druženjima i susretima. Sustav je osmislio tadašnji predsjednik Odbora za školstvo HDS-a Stipan Blažetin.

U organizaciji Hrvatske državne samouprave i Hrvatske škole Miroslava Krležje 11. ožujka u auli pečuške škole upriličena je svečanost dodjele nagrada ovogodišnjeg Likovnog natječaja „Croatiada”. Okupljenim učenicima i njihovim mentorima obratile su se ravnateljica škole domaćina Janja Živković-Mandić te u ime HDS-a referentica Eva Molnar Mujić.

Ivan Guban i Eva Molnar Mujić

Izložbu najbolje ocijenjenih radova „Blagdani i običaji tijekom godine” otvorio je predsjednik HDS-a Ivan Guban. Na ovogodišnji natječaj u šest kategorija pristigla su ukupno 123 crteža. Predsjednik HDS-a Ivan Guban i referentica Eva Molnar Mujić uručili su nagrade nagrađenim učenicima, od kojih su neki i pročitali kratak opis svojeg crteža.

Učenica čita opis svojeg crteža

Eva Molnar Mujić rekla je: „Ovogodišnja tema potaknula je naše najmlađe umjetnike da crtežima prikažu bogatstvo tradicije, obiteljskih i narodnih običaja te ljepotu blagdana koji obilježavaju našu kalendarsku godinu. Na natječaj su pristigli brojni maštoviti i kreativni radovi. Djeca su uz pomoć svojih odgojitelja i nastavnika

1. i 2. razred

prikazala vlastiti doživljaj blagdana i običaja. Svaki crtež nosi posebnu priču, dječju maštu i ljubav prema tradiciji. Radove je vrednovala umjetnica Estera Šarkić, a danas ćemo nagraditi najuspješnije autore. Također nam je veliko zadovoljstvo što će od pristiglih radova biti priređena izložba, a najbolji među njima bit će objavljeni u dječjem kalendaru za 2027. godinu.”

3. i 4. razred

NAJBOLJE OCIJENJENI CRTEŽI PO KATEGORIJAMA

Vrtić

1. mjesto: **Ivan Barić** – Poklade (dječji vrtić, HOŠUD Santovo, mentorica Anica Filaković)
2. mjesto: **Dominik Mikulcek** – Poklade (dječji vrtić, HOŠIG, mentorica Magdalena Havasi Andrased)
3. mjesto: **Alíz Flóra Horváth** – Uskrs (dječji vrtić, HOŠIG, mentorica Eszter Fogarasi Lévy)

1. i 2. razred

1. mjesto: **Ádám Szaszko** – Poklade (1. razred, OŠ Salanta, mentorica Eva Adam Bedić)

Najbolji su stigli na dodjelu nagrada

- 2. mjesto: Szilvia Kiss** – Poklade
(2. razred, HOŠUD Santovo, mentorica Marija Kovačev Milanković)
- 3. mjesto: Alex Német** – Poklade
(1. a razred, OŠ Mohač, mentorica Anita Jandrók-Erdélyi)

Vrtić

3. i 4. razred

- 1. mjesto: Luna Bengyeszkov** – Grahijada
(3. razred, HOŠIG, mentor Zoltán Csomós)
- 2. mjesto: Kamilla Kunecz** – Fašenk
(4. razred, OŠ „NZ” Kerestur, mentorica Biserka Kiss)
- 3. mjesto: Leila Balog** – Ophod buša
(3. b razred, OŠ Mohač, mentorica Anita Jandrok Erdélyi)

5. i 6. razred

- 1. mjesto: Tímea Jolán Zombó** – Mesopust
(5. razred, OŠ Horpač, mentorice Hajnalka Varga, Mátyásné Payrits)
- 2. mjesto: Júlia Nagy-Sója** – Badnja večer
(6. razred, HOŠIG, mentor: Zoltán Csomós)
- 3. mjesto: Jázmin Illés** – Božić
(5. razred, OŠ Salanta, mentorica Dora Hegedűs)

7. i 8. razred

- 1. mjesto: Dorka Memon** – Poklade
(7. razred, MK Pečuh, mentorica Ildiko Bošnjak-Balaž)
- 2. mjesto: Viktor Logo** – Fašnik
(7. razred, MMM Sambotel, mentorica Tea Stjepić)
- 3. mjesto: Áron Farkas** – Badnjak
(7. razred, OŠ Horpač, mentorice Hajnalka Varga, Mátyásné Payrits)

Gimnazija

- 1. mjesto: Fanni Patak** – Badnja večer
(10. razred, MK Pečuh, mentorica Ildiko Bošnjak-Balaž)

Pohvale u gimnazijskoj kategoriji

- Nikolett Nagy** – Uskrsno pisanje jaja
(9. razred, HOŠIG, mentor Zoltán Csomós)
- Csilla Apostol** – Martinje
(9. razred, HOŠIG, mentor Zoltán Csomós)
- Lilla Bengyeszkov** – Uskrs (10. razred, HOŠIG, mentor Zoltán Csomós)

Branka Pavić Blažetin

Redovita sjednica Hrvatske samouprave Bačko-kiškunske županije u Baji

Druga ovogodišnja redovita sjednica Hrvatske samouprave Bačko-kiškunske županije održana je 24. ožujka u Kulturnom centru bačkih Hrvata. Kvorum je osiguran nazočnošću pet ukupno sedam županijskih vijećnika, a sjednici je nazočio i stalno pozvani povjerenik županijske bilježnice Gábor Zsidó.

Sjednica je počela uobičajenim izvješćem predsjednika o događanjima u razdoblju između dviju sjednica. Kako je uz ostalo istaknuo Joso Šibalin, bilo je više uspješnih priredaba i u Kulturnom centru bačkih Hrvata u Baji i u našim naseljima. Posebno je istaknuo odaziv na poziv Kršćanske čitaonice na bajsom Dolnjaku, gdje je 22. ožujka otvorena izložba slika pokojnog bunjevačkohrvatskog slikara Stipana Kubatova (1911. – 2011.), rodom iz Gare, koji je živio i radio u Baji. Naglasio je kako je nakon puno godina prvi put pozvan na priredbu čitaonice koja je bila upriličena na hrvatskom jeziku uz prigodan kulturni program. Izrazio je zadovoljstvo da je s lani novoizabranom predsjednicom udruge Evom Reiner izražena obostrana želja za budućom suradnjom Kršćanske čitaonice i Hrvatske samouprave Bačko-kiškunske županije.

Dio nazočnih vijećnika i stalno pozvani gosti

Predsjednik Joso Šibalin i zamjenica Anica Matoš

U nastavku sjednice raspravljalo se o potpori i priređivanju tradicionalnog Županijskog susreta hrvatskih učenika, koji će se nakon dugogodišnjeg održavanja u Bačinu ove godine prirediti u Vančaškoj osnovnoj školi u Baji 30. travnja, te o putujućem Županijskom susretu hrvatskih ribiča, ove godine u Kalači 25. travnja. Hrvatskoj samoupravi grada Baje za susret hrvatskih učenika do-

dijeljena je potpora u iznosu od 300 000 forinti, a Hrvatskoj samoupravi Kalače za susret ribiča 120 000 forinti.

Na kraju je prihvaćeno to da će županijska hrvatska samouprava financirati troškove putovanja dušnočkog KUD-a „Biser“ na „Petrijevačke žetvene svečanosti“ u prijateljsko naselje Hrvatske samouprave Santova i Samouprave sela Santova u Hrvatskoj, gdje će predstavljati bačke Hrvate.

Prije sjednice održana je i zatvorena sjednica, a prema riječima predsjednika Jose Šibalina raspravljalo se o prijedlogu za godišnju nagradu Samouprave Bačko-kiškunske županije. Kako nas je obavijestio, za nagradu je ponovno jednoglasno predložen Franjo Anišić, bivši dugogodišnji predsjednik Hrvatske samouprave Bačina, zastupnik županijske hrvatske samouprave i predsjednik Odbora za financije koji je bio predložen i prošle godine, ali nije dobio nagradu.

Na kraju je još zaključeno da će sljedeća sjednica županijskog vijeća biti 28. travnja u Baji, kad će nakon odluke Skupštine HDS-a održati usuglašavanje programa Državnog dana Hrvata koji će se ove godine prirediti u Baji.

S. B.

BAČKA – U organizaciji Kulturnog centra bačkih Hrvata i Hrvatske samouprave Gare 11. travnja organizirano je Druženje biciklista na ruti Baja – Dolnjak – Baškut – Gara – Riđica (Srbija), ukupno 70 kilometara. Nakon okupljanja prijavljenih ispred Kulturnog centra bačkih Hrvata u Baji krenulo se na put. Nakon bajsom Dolnjaka prva postaja biciklijade bila je u Gari, u klupskim prostorijama bunjevačkih Hrvata. Ondje su se uključili biciklisti iz Santova, Bikića, Čavolja i Kačmara. Nakon dolaska u Riđicu slijedio je posjet dalmatinskoj zavičajnoj kući te slobodni program, razgledavanje naselja, posjet katoličkoj crkvi i drugim znamenitostima.

ZAGREB – U Mađarskom institutu Liszt u Zagrebu 17. ožujka održan je treći okrugli stol povjesničara u sklopu ciklusa „Slika koju imamo jedni o drugima“. Ovoga puta okrugli stol bio je posvećen dvjema snažnim i simbolički važnim ličnostima 19. stoljeća – Lajosu Kossuthu i banu Josipu Jelačiću. Sudionici su raspravljali o tome kako ih promatra hrvatska, a kako mađarska historiografija te kako su oblikovali nacionalne narative i međusobne predodžbe koje i danas utječu na naše razumijevanje zajedničke prošlosti. O tim su pitanjima razgovarali dr. sc. Dinko Šokčević (viši znanstveni suradnik, ELTE HTK, Institut za povijest) i dr. sc. Željko Holjevac (ravnatelj, Institut „Ivo Pilar“). Razgovor je moderirao dr. sc. Branko Ostajmer (viši znanstveni suradnik, Hrvatski institut za povijest).

Ivan Gugan o izborima i važnosti jačanja suradnje s hrvatskom zajednicom

Uoči godišnje skupštine Društva gradišćanskih Hrvatov u Ugarskoj (DGHU) održana je tribina na kojoj se okupljenima obratio Ivan Gugan. U svojem govoru osvrnuo se ponajprije na predstojeće parlamentarne izbore, političku zastupljenost Hrvata u Mađarskoj te na važnost snažnije i redovitije suradnje s hrvatskom zajednicom u svim regijama u Mađarskoj.

Govoreći o hrvatskoj listi koju je postavila Hrvatska državna samouprava, Ivan Gugan naglasio je kako je za hrvatsku zajednicu posebno važno da na svim razinama budu zastupljeni Hrvati iz svih krajeva Mađarske. Posebno je pritom istaknuo zadovoljstvo što se na listi nalazi i predstavnik Gradišća dr. Andrija Handler, za kojega vjeruje kako će na dostojan i odgovoran način zastupati interese gradišćanskih Hrvata.

U svojem obraćanju Ivan Gugan govorio je i o svojem budućem radu na mjestu hrvatskog parlamentarnog predstavnika. Istaknuo je kako smatra da je izravan kontakt s ljudima na terenu jedan od najvažnijih preduvjeta kvalitetnog zastupanja manjinske zajednice. Upravo je zato, kako je rekao, posljednjih tjedana obišao više hrvatskih sredina kako bi se osobno susreo s ljudima, saslušao njihove prijedloge, poteškoće i očekivanja te stekao jasniji uvid u pitanja koja najviše opterećuju svakodnevni život zajednice.

Andrija Handler, Ivan Gugan, Vince Hergović i Hermína Farkas Gláser

praksu želi mijenjati. Prema njegovim riječima redoviti susreti i otvoren razgovor s predstavnicima hrvatskih samouprava, društava i udruga mogu pridonijeti i boljem razumijevanju konkretnih problema, ali i učinkovitijem zastupanju interesa zajednice na državnoj razini.

Ivan Gugan govorio je i o izazovima s kojima se suočavaju hrvatske samouprave i civilne organizacije, osobito kad je riječ o financiranju i natječajnim sustavima. Ocijenio je kako su određene promjene nužne jer postojeći modeli ne odražavaju uvijek stvarne potrebe i brojnost pojedinih manjina. Naglasio je da upravo hrvatske samouprave, udruge i kulturna društva čine temelj opstanka i razvoja zajednice te da je zato nužno osigurati im stabilnije i pravednije uvjete rada.

Svirači su se pobrinuli za dobru atmosferu

Posebno je naglasio kako u budućnosti želi još snažnije graditi suradnju s Hrvatima iz svih regija, uključujući i Gradišće. Pritom je priznao da su se u prošlosti mogle čuti i opravdane primjedbe na nedovoljno intenzivnu komunikaciju između parlamentarnog predstavnika i pojedinih hrvatskih sredina, no istaknuo je da upravo takvu

U govoru se osvrnuo i na važnost registracije birača na hrvatsku manjinsku listu te pozvao pripadnike zajednice da se i ovoga puta odazovu u što većem broju. Istaknuo je kako broj registriranih i aktivnih birača nije važan samo kao simboličan pokazatelj nego i kao stvarni odraz snage i organiziranosti hrvatske zajednice u Mađarskoj.

Ivan Gugan obratio se nazočnima

Na kraju svojega obraćanja zahvalio je okupljenima na dolasku i pozornosti te poručio kako bez potpore, povjerenja i suradnje same zajednice nije moguće kvalitetno zastupati interese Hrvata u Mađarskoj. Istaknuo je kako upravo zajedništvo, otvoren dijalog i međusobna suradnja ostaju ključni preduvjeti za očuvanje i daljnji razvoj hrvatske zajednice.

Andraš Kovač

Drugi javni spomenik bačkih Hrvata u Mađarskoj

SPOMENIK IVANU PETREŠU U ČAVOLJU

Drugi javni spomenik bačkih Hrvata postavljen je u Kaćmaru 1999. godine u čast Ivanu Petrešu – bunjevačkohrvatskom književniku, publicistu, istaknutom društvenom i kulturnom djelatniku, dugogodišnjem čavoljskom župniku. Ove godine obilježavamo 150. obljetnicu njegova rođenja, a sljedeće godine 90. obljetnicu njegove smrti.

Ivan Petreš rođen je u Kaćmaru 21. listopada 1876. godine, a umro je u Baji 14. lipnja 1937. godine. Najistaknutiji dio njegova književnog rada čine prozna djela, pripovijetke, crtice, igrokazi i razni članci koje je objavljivao u tadašnjim bunjevačko-šokačkim listovima u Subotici i Budimpešti. Vrhunac njegova rada na književnom i nacionalnom polju kazališni su komadi. Tako su u subotičkoj „Danici“ 1933. godine objavljena tri njegova igrokaza iz narodnog života: „Dositna ljubav“, „Teška vrimenta“ i „Dva bila Gavrana“. Potonji smo mogli gledati u izvedbi Hrvatskog kazališta Pečuh 1998. godine.

Župni ured u Čavolju

Hrvatska samouprava Kaćmara i Budimpešte 1999. godine u središtu sela nasuprot načelničkom uredu postavile su spomenik hrvatskom piscu i župniku Ivanu Petrešu. Na prvom javnom spomeniku postavljena je spomen-ploča na kojoj je zapisano:

IVAN PETREŠ / HRVATSKI PISAC / PETRES JÁNOS / IRÓ / 1876-1937 / U IME BUNJEVAČKA / PLOČU PODIŽU: HRVATSKA SAMOUPRAVA / KAĆMARA / HRVATSKA SAMOUPRAVA / BUDIMPEŠTE / 11-OG PROSINCA 1999. GODINE.

Na istom stupu prije toga postavljena je i spomen-ploča učitelju Miji Mandiću koju je postavilo Bunjevačko udruženje „Neven“ uz sljedeći natpis:

U KAĆMARU JE ROĐEN / MIJO MANDIĆ / 1857-1945 / VELIKI UČITELJ / SVOG BUNJEVAČKOG RODA / KATYMÁR SZÜLÖTTE / MIJO MANDIĆ / 1857-1945 / BUNYEVÁC

NÉPÉNEK NAGY TANÍTÓJA / U IME ZAHVALNOG POKOLJENJA / BUNJEVAČKO UDRUŽENJE „NEVEN“.

U nakladi glavnogradske hrvatske samouprave, znanstvenog zavoda i nacionalnog poduzeća u Budimpešti u ediciji „Hrvatski književnici u Mađarskoj“ pod naslovom „Ivan Petreš“ iste godine, 1999., objavljena su mu „Sabrana djela“ koja je priredio dr. Marin Mandić.

Bunjevački Hrvati Kaćmara u organizaciji mjesne hrvatske samouprave prisjećaju ga se svake godine, već po tradiciji, treće nedjelje došašća, o blagdanu bunjevačkih majki, misnim slavljem i polaganjem vijenaca kod spomenika.

Prije toga, u povodu 120. obljetnice njegova rođenja i 60. obljetnice smrti u listopadu 1996. godine, zaslugom Hrvatske samouprave Čavolja na župnom uredu otkrivena je dvojezična spomen-ploča na kojoj je dvojezični natpis: EBBEN A PLÉBÁNIÁBAN / ÉLT ÉS ALKOTOTT HÚSZ ÉVEN ÁT / PETRES JÁNOS / IRÓ-KÖLTŐ / 1876-1937 / CSÁVOLYI ESPERES-PLÉBÁNOS / IVAN PETREŠ-ČUDOMIL / ŽUPNIK-DEKAN / BUNJEVAČKO-HRVATSKI KNJIŽEVNIK / A HÁLÁS UTÓKOR. Kao zanimljivost možemo spomenuti da ju je posvetio fra Ivica Alilović, misionar Bosne Srebrene u Baji i Bačkoj.

Spomen-ploča Ivanu Petrešu na zgradi čavoljskog župnog dvora

U povodu obilježavanja 75. obljetnice smrti Ivana Petreša Hrvatska samouprava Čavolja 2013. godine obnovila je njegov nadgrobni

Nadgrobni spomenik Ivana Petreša s obnovljenom dvojezičnom pločom

spomenik postavljanjem nove dvojezične ploče na kojoj je zapisano: IVAN PETREŠ / 1876. – 1937. / BUNJEVAČKO HRVATSKI KNJIŽEVNIK / HRVATSKA SAMOUPRAVA U ČAVOLJU / PETRES JÁNOS CSÁVOLY KÖZSÉGNEK 20 ÉVIG VOLT / ESPERES PLÉBÁNOSA / 1876. X. 12. – 1937. VI. 15. S. B.

TRENUTAK ZA PJESMU

PROLJEĆE

*Došlo je k meni kradom
s granom u plašljivom oku.
Na dlanu je nosilo nebo,
u vjetru je kupalo vrat.
I ja sam, rumen
ko oblak,
obujmio nebo i vjetar.
Ko kiše su pjevale ruke,
ko rijeka je proticao dan...
Poljubio sam proljeće.*

Josip Pupačić

Koprive: Zanimljivi instrumenti, zanimljivi ljudi

Kad Koprive pozivaju na koncert, onda je dvorana vrijeda rasprodana. Tako i ljetos u sambotelskoj Agori, kade je bilo geslo večera „Koprive i instrumenti“.

U subotu, 14. marca, punila se je velika dvorana Agora u Sambotelu. Od male dice do njevih staristarjih čekao je red po red na nastup svoje grupe. Ta je u stilu Severine u Pinkovcu otvorila večer u kabini pod zvukom Vivaldijevih četirih ljetnih dobov i se je onda Dedićevom jačkom „Odlazak“ iz škurine pojavila na pozornici. Govor je o Kopriva. Petroviski sastav oko Rajmunda Filipovića, Mikloša Kohuta, Dušana Timara, Tibora Timara, Roberta Harangozóa i Andrije Handlera je jur prik 25 ljet svenazočan na pozornica širom Madjarske, Austrije, Slovačke i Hrvatske. A u medjuvrime svaka dvojica rasprodaje ogromnu dvoranu Agoru s oko tisuć ljudi.

Koprive i instrumenti

Koprive i instrumenti su opvut stali na programu, a kot je rekao Filipović na pozornici, nisu samo zvanaredni instrumenti, nego i ljudi, ki dohadjaju s instrumenti. Osam prijatelj je Kopriv i još daljnjih instrumentov je publiki polipšalo koncert. Prvomu prijatelju je publika morala reći: „Hvaljen budi Jezuš Kristuš!“ – stupio je naime gospodin farnik na pozornicu. Vilmos Harangozó, rodjen Petrovišćan, jur 75 ljet svira ov nekada jako prošireni instrument: guslice. Njimi je skupa s Koprivami odigrao „Gizdav sam da sam Hrvat“ i „Tovaruši moji“. I drugi instrument je začudio publiku. Koprive za njega naime nisu našli ni madjarsku ni hrvatsku rič. Sam instrumentalist, pinkovski načelnik Leo Radaković je onda povidao zač je došlo do nimškoga imena Teufelsgeige, ar je ov instrument navodno tako primitivan, da si ga izmislio vrag. Publika je na svaki način glasno aplaudirala prije nego je upoznata s instrumentom, komu su opet svi znali ime. Na pozornici se je pojavio naime „pravi vugerski instrument“, a to cimbal. Balázs Unger od poznatoga Cimbabanda je na ovom

instrumentu veljek dobro zakurio publiki. Rocknroll je došao na pozornicu veljek s trimi instrumentalisti i jačkari. Petroviski Riva Band s Andrasom Vargom, Gyulom Szántaijem i Zoltanom Jannyjem, ki je zastupao svojega pokojnoga oca i koč sam bubnjar Kopriv, zajačili su skupa s publikom jačku grupe Lord Vándor. S Florijanom Kónyai su Koprive onda začarale s ovim odličnim guslačem prelipimi madjarskimi melodijami. Prema koncu pridružio se Koprivam onda još limeni instrument. Denis Novak od jan-drofskoga Delivery-banda na saksofonu i je veljek zadobio srca publike s češkom „Lady Carneval Karella Gotta“.

Multiinstrumentalisti Koprive

Dvi i pol ure – a ako bi prošlo po publiki još duže – su Koprive stale na pozornici. Med svimi prijateljskimi instrumenti bilo je ipak još vrime za vlašće točke, ke su posvetili prijateljem i uzorom. Tako su na spomen Mirki Gašpareviću, tamburašu Najboljih hrvatskih

tamburašev, odsvirali blok s divnimi melodijami slavonskih tamburašev. Isto tako su učinili s nedavno preminulimi muzičari Arsenom Dedićem i Halidom Bešlićem kim su posvetili posebne točke s njevom muzikom. A da naslov koncerta paše i samim Koprivam su pokazali člani, ki su isto svi multiinstrumentalisti. Tibor Timar, ki se je stopr u prošli ljeti pridružio sastavu, i njegov akordeon imali su isto tako posebnu točku kot i Dušan Timar na ukuleli, a Miško Harangozó, „ki zna guslat skoro sve“, posadio se za Balaševićev oživljeni hit „Olivera“ pred klavir.

Koprive su ovim koncertom opet jednoč dokazale, da su prava muzička institucija, toliko poznata, da spaja cijelu panonsku regiju. Pametno zibranimi prijateljskimi grupami i uvezanjem muzike velikih zvijezdov znaju zadovoljiti i oduševiti ljude kot mali broj drugih grup. Razumljivo i lipo je ada gledati, kad se Koprive kroz cijeli koncert s veseljem na obrazu zahvaljuju familiji i fanom, da smu „ovo dilati“. *Tereza Grandić*

Bogatstvo...

Svadba davnih godina u baranjskom naselju Ati, u kojem su nekad živjeli Hrvati

Hrvatska pijanistica ANA ŠOSTAR

„Školovanje na Akademiji Liszt pamtim kao razdoblje intenzivnog rada i rasta.“

Podrijetlom ste iz Našica. Što Vas je dovelo u Budimpeštu?

Jednom sam se, tijekom studija u Zagrebu, igrom slučaja našla na ljetnom seminaru u Mađarskoj. Oduševili su me profesori i studenti s Akademije Liszt. Njihova energija, predanost radu i interpretativna zrelost ostavili su na mene snažan dojam. Tad se rodila želja i cilj da upravo ondje nastavim svoje glazbeno obrazovanje.

Odakle je došla inspiracija za bavljenje glazbom? Ima li glazbenika u Vašoj obitelji?

Moja baka bila je amaterska pijanistica, ona je imala veliku ulogu u mojem glazbenom odrastanju. S njom je glazba stalno bila prisutna – uz sviranje klavira, slušanje CD-ova klasične glazbe i probe crkvenog zbora u kojem je pjevala. Kako sam odrastala okružena glazbom, ona je postala dijelom mene – moje glavno sredstvo izražavanja i nešto bez čega danas ne mogu zamisliti svoj život.

Nastupali ste i na hrvatskim događajima u Mađarskoj. Na kojima?

Nastupila sam na obilježavanju Dana državnosti Republike Hrvatske u Art & Business galeriji 2025. godine te na svečanosti u povodu Dana međunarodnog priznanja Republike Hrvatske 2026. godine u Mađarskom muzeju trgovine i ugostiteljstva. Osim toga, u organizaciji Hrvatske samouprave Starog Budima – Bekašmeđera održana je i Salonska večer, moj autorski koncertni projekt, u suradnji s hrvatskim i mađarskim glazbenicima i glumcima.

Kako se osvrćete na svoje školovanje na Akademiji Liszt?

Taj dio školovanja pamtim kao razdoblje intenzivnog rada i rasta. To je za mene bilo mjesto velike inspiracije, ispunjeno mladim ljudima koji s predanošću i upornošću slijede svoj glazbeni

put. Posebno sam zahvalna svojim profesorima na znanju, vodstvu i podršci koju su mi pružali.

Kako danas izgleda jedan Vaš dan?

Pripremam se za prijamni ispit za doktorski studij na Akademiji Liszt, pa su mi dani poprilično ispunjeni. Uz tečaj mađarskog, pedagoški rad i svakodnevno višesatno vježbanje većina mog vremena posvećena je radu.

Kakvi su Vam planovi za budućnost?

Voljela bih se upisati na doktorski studij i baviti se temom stvaralaštva hrvatske skladateljice Dore Pejačević. Naravno, uz nastavak koncertne aktivnosti i razvoj vlastitih koncertnih projekata.

Kršul

Hrvatski tjedan u Hrvatskoj školi „Mate Meršić Miloradić” u Sambotelu

U Hrvatskom vrtiću, osnovnoj školi i gimnaziji Mate Meršića Miloradića u Sambotelu od 23. do 27. veljače održavao se Hrvatski tjedan. Tijekom tjedna učenici i učitelji sudjelovali su u raznim zanimljivim i vrijednim programima posvećenima hrvatskom jeziku i kulturi, a svaki je dan donio poseban sadržaj.

Program je počeo u ponedjeljak Danom glagoljice te je bio posvećen tom starom hrvatskom pismu. Učenici su se mogli bolje upoznati s glagoljicom i njezinim značenjem u hrvatskoj povijesti.

Jedno od najvažnijih događanja tjedna održano je u utorak, kad je organizirano natjecanje u kazivanju stihova. U povodu Tjedna hrvatskoga jezika učenici su s velikim zanimanjem sudjelovali u tom programu, a ukupno je nastupilo 28 recitatora.

Natjecanje je bilo podijeljeno u četiri kategorije.

U prvoj kategoriji (1. i 2. razredi) prvo mjesto osvojila je Lili Szabó, drugo Panna Pulczner, a treće mjesto podijelile su Helena Vajda i Panna Weszelovits.

U drugoj kategoriji (3. i 4. razredi) pobjednica je bila Adél Szijártó, drugo mjesto zauzela je Emilia Lógó, a treće Levente Lőrincz.

U trećoj kategoriji (5. i 6. razredi) prvo mjesto osvojio je Áron Vass, drugo Filip Konakov, a treće Gellért Gombkötő.

U četvrtoj kategoriji (7. i 8. razredi) najbolja je bila Róza Leimeiszter, drugo mjesto pripalo je Rafaelu Bleieru, a treće Zsófi Bognar.

Svi zajedno

Učenici su bili vrlo opušteni i navijali su jedni za druge. Pobjednici u svakoj kategoriji imaju priliku predstavljati školu na Croatiadi u Budimpešti, što je veliko priznanje i uspjeh. Potporu programu pružili su Društvo „Za naše mališane” i prof. dr. Karlo Gadányi.

U srijedu je obilježen Dan ružičastih majica, kojim se skreće pozornost na problem vršnjačkog nasilja i zlostavljanja u školama. Učenici i učitelji pridružili su se toj

važnoj inicijativi noseći ružičaste majice kao znak podrške borbi protiv nasilja.

U četvrtak je na programu bio Dan rječnika, a za kraj tjedna, u petak, održan je karaoke-party u kojemu su svi uživali. Svi razredi otpjevali su po jednu pjesmu jedni drugima, a na kraju su učitelji i učiteljice zajedno otpjevali jednu pjesmu, pa je tjedan završio vrlo veselo.

Andraš Kovač

GLAZBOTERAPIJA U NASTAVI

Na Visokoj školi u Baji dr. sc. Blanka Gigić Karl, docentica na Akademiji za umjetnost i kulturu u Osijeku i na Fakultetu za odgojne i obrazovne znanosti u Osijeku, održala je 20. veljače 2026. predavanje i radionicu iz područja glazbe na temu „Elementi glazboterapije u nastavi glazbene kulture u osnovnoj školi i na glazbenim aktivnostima u dječjem vrtiću”. Cilj je radionice bio prepoznati područja razvoja na koja glazba pozitivno utječe, uočiti povezanost glazbe i kreativnosti, definirati aktivne metode glazboterapije, prepoznati mogućnosti primjene u školskom i vrtičkom kontekstu (aktivnosti u radionicama). Profesorica Gigić Karl istaknula je važnost glazbe u cjelovitom razvoju djeteta s naglaskom na emocionalni, socijalni, kognitivni i motorički razvoj. Pokazala je kako primijeniti različite oblike aktivnog sudjelovanja u glazbi uključujući improvizaciju, ritamske i pokretne aktivnosti, *body percussion* (tjeloglazbu) te elemente Orffova i Nordoff-Robbins pristupa. Na predavanju i radionici sudjelovale su učiteljice, odgajateljice i studentice.

Morana Plavac

Sudionice radionice

Četvrta zimska škola hrvatskoga jezika i kulture

Četvrta zimska škola hrvatskoga jezika i kulture za nastavnike hrvatskoga jezika izvan Hrvatske održana je u šeljinskoj Osnovnoj školi „Géza Kiss“ od 16. do 20. ožujka. Prvoga dana održan je svečani program otvaranja škole u kojem su sudjelovali učenici šeljinske škole koji pohađaju predmetnu nastavu hrvatskoga jezika i književnosti te narodopisa. Hrvatski jezik i književnost izborni je predmet i ne biraju ga svi učenici spomenute škole.

U polusatnom programu stihove su kazivali učenici. Marko Vuković, učenik 2. r., kazivao je pjesmu „Najhrabriji miš“ Stanislava Femenića, učenica 4. r. Blanka Petrinović kazivala je pjesmu „Jednog jutra u gaju“ Grigora Viteza, učenik 6. r. Krištof Bodonji kazivao je pjesmu Ratka Zvrke „Crna knjiga Djeda Mraza“, a učenik 8. r. Ferenc Bodonji kazivao je pjesmu Ratka Zvrke „Tvoja staza“.

Školski zbor „Harmat – cseppek“ izveo je pjesme „Visibaba mala“, „Mi smo djeca vesela“ i „U šumici zeko“ te oduševio sve nazočne. Pripremila ih je učiteljica Rita Bella Ronta, a na klaviru ih je pratila nastavnica klavira Natalia Suhan. Plesni program izvela je školska plesna skupina koja radi u sklopu Umjetničke škole Baranja i koja ima sate i u šeljinskoj školi. Ples je uvježbao nastavnik spomenute škole Marko Jerant.

Marljivi i vješti učenici prikazali su prigodan program

Dio nazočnih na programu otvaranja škole

Ravnatelj Osnovne škole Géze Kissa iz Starina Robert Ronta pozdravio je nazočne pedagoge koji su se odazvali predavanjima prvog dana, a posebno goste – među njima generalnog konzula Dragu Horvata, glasnogovornika Hrvata u Mađarskom parlamentu Jozu Solgu, zamjenika ravnatelja Školskog okruga iz Sigeta Károlya Keszega i druge. Prvoga dana programu su nazočili djelatnici šeljinske škole koji predaju hrvatski jezik i književnost, njih petero, uz dvoje djelatnika starinske podružnice te djelatnicu iz martinačke podružnice šeljinske škole. U Martincima od 1. do 4. razreda ima 15-ak polaznika, a u Starinu od 1. do 8. razreda 50-ak polaznika. Svi oni pohađaju predmet Hrvatski jezik i književnost (pet sati tjedno) te

je Hrvatskoj samoupravi Šeljina kao nositelju projekta za program „Deveta ljetna škola i Četvrta zimska škola za nastavnike hrvatskoga jezika iz dijaspori“ dodijelio potporu od 5300 eura. Zimsku školu otvorila je voditeljica škole Sanja Vulić, koja je naglasila dobru suradnju s predsjednikom Hrvatske samouprave Šeljina Robertom Rantom u ostvarivanju i zimske i ljetne škole, koja se odvija u srpnju na Krku. Ujedno je zahvalila na potpori svima koji pomažu radu škole.

Organizatori šeljinske zimske škole, Osnovna škola Géze Kissa i Hrvatska samouprava u Šeljini (u suradnji s projektom „Suradnja s hrvatskim autohtonim zajednicama u dijaspori“), i ove su godine pripremili zanimljiv i sadržajan program. Tako je dr.

predmet Narodopis (jedan sat tjedno). Prvoga dana zimske škole sudjelovalo je i sedam nastavnika iz pečuške škole Miroslava Krleže.

Financijski okvir za održavanje škole omogućio je Središnji državni ured za Hrvate izvan Republike Hrvatske, koji

sc. Sanja Vulić održala predavanje „Aktivno stihotvorstvo učenika kao način učenja i čuvanja jezika“, dr. sc. Vilena Vrbanić predavanje „Glazbenokulturno putovanje Hrvatskom uz hrvatske tradicijske instrumente“, dr. sc. Lidija Bogović održala je predavanje i vježbe „Bogoslav Šulek – graditelj hrvatskoga jezika“.

Treći dan škole bio je u znaku studijskog izleta u šokačka sela hrvatske manjine u okolici Pečuha (Katolj, Kozar) te izleta u Abaliget, gdje su sudionici posjetili špilju dugu 1764 metra. Posjetili su i Ured hrvatskog glasnogovornika u Mađarskom parlamentu Joze Solge. U Katolju ih je dočekala predsjednica Hrvatske samouprave Katolja Ružica Ivanković Kovačević i pokazala Hrvatski klub i Zavičajnu sobu te ih upozнала sa životom šokačkih Hrvata u Katolju. U Kozaru su izletnici posjetili Zavičajnu sobu i Hrvatski kutak u Kulturnom domu, a o životu Hrvata u Kozaru govorila je predsjednica Hrvatske samouprave Kozara Ana Crnković Andresz.

Četvrti dan bio je u znaku posjeta sudionika Zimske škole razredima u kojima se u to doba odvijala nastava hrvatskoga jezika u Osnovnoj školi Géze Kissa (razgovor s nastavnicima hrvatskoga jezika i učenicima).

Branka Pavić Blažetin

FOTOAPARATOM KROZ HRVATSKU

U sklopu svečanog programa otvaranja Dani hrvatskoga jezika 9. ožujka u Hrvatskom vrtiću, osnovnoj školi, gimnaziji i učeničkom domu „Miroslav Krleža” otvorena je izložba fotografija pod naslovom „Fotoaparatom kroz Hrvatsku”.

Zara Krausz

Odett Kun

Dorka Memon

Otvarajući izložbu, nastavnica Rebeka Hajós rekla je kako je dosad ovo natjecanje održano deset puta, a sad je nakon nekoliko godina pauze ponovno obnovljeno. Prvo natjecanje održano je školske godine 2009./2010. na inicijativu tadašnje profesorice zemljopisa Éve Polgár i profesora Ákosa Kollára. Profesorica Hajós i profesor Kollár ove su godine pripremili izložbu. Na natjecanje se prijavilo jedanaest učenika s više od dvadesetak fotografija (27). Na natjecanje je pristiglo 39 fotografija.

Istaknula je kako su Dani hrvatskoga jezika prava prilika za organiziranje izložbe, a fotografije su postavljene na prvom, drugom i trećem katu škole.

Pozvala je učenike da glasaju i izaberu najbolje fotografije. Prva tri mjesta nagrađena su vrijednim nagradama, a organizatori se nadaju kako će fotografije biti izložene i u jednoj galeriji u Pečuhu, gdje će ih moći vidjeti i šira publika.

Radove su izložili Ádam Aczél, Natasa Baranyai, Máté Horváth, Míra Horváth, Zara Krausz, Lotti Kulcsár, Odett Kun, Panna Kutas, Richárd Lörincz, Dorka Memon, Flóra Eszter Széll. Najboljima su izabrane fotografije s najvećim brojem dobivenih glasova, a to su: 1. **Zara Krausz**, 2. **Odett Kun** i 3. **Dorka Memon**.

Branka Pavić Blažetin

„Zajedničke tradicije iz prošlosti koje povezuju generacije s obje strane Mure“

U Sumartonu je 13. ožujka održana početna konferencija projekta „Zajedničke tradicije iz prošlosti koje povezuju generacije s obje strane Mure“ (akronim P2P). Projekt provode Udruga za gospodarski, ruralni i turistički razvoj „Ruralne vrijednosti“ (vodeći partner iz Mađarske) i Udruga HOMA za hrvatsko-mađarsku suradnju (partner iz Hrvatske). Cilj je projekta jačanje kulturnih veza između zajednica s dviju strana granice. Na konferenciji projekt su predstavili Zoltan Stricz, zamjenik predsjednika Udruge za gospodarski, ruralni i turistički razvoj, i Hajnalka Lukács Puklavec, predsjednica Udruge HOMA. Projekt će tijekom 12 mjeseci nuditi niz kulturnih, sportskih aktivnosti, učenje tambure, hrvatskog i mađarskog jezika te gastronomske festivale na kojima će žitelji s obje strane granice imati mogućnosti za suradnju i druženje uz sadržajne programe.

Projekt „Zajedničke tradicije iz prošlosti koje povezuju generacije s obje strane Mure“ posebnu pozornost posvećuje očuvanju kulturne baštine područja rijeke Mure i s jedne i druge strane rijeke, jačanju kulturnih veza između mađarskih i hrvatskih zajednica, a veliku pozornost posvećuje i prenošenju tradicija i lokalnih vrijednosti na mlade naraštaje i povezivanju ljudi s obje strane granice. S lijeve obale Mure živi naša hrvatska nacionalna manjina koja nosi iste korijene kao što ih nose Hrvati na desnoj strani granice. Tijekom povijesti oduvijek su surađivali bez obzira na povijesna vremena iako je bilo godina kad je to bilo vrlo teško zbog zatvorene hrvatsko-mađarske granice.

Logotip Interregova programa

„Danas u slobodnoj Europi, u kojoj gotovo nema granica jer su i Hrvatska i Mađarska u šengenskom prostoru, dužnost nam je poraditi na povezivanju ljudi i na tome da posebno istaknemo zajedničke vrijednosti, da na mlade naraštaje prenesemo naše zajedničke vrijednosti i da pokažemo da su dobrosusjedski odnosi veliko blago u životu ljudi. Sve naše aktivnosti usmjerene su na povezivanje ljudi svih naraštaja. Na raznim manifestacijama i radionicama sudjelovat će djeca, odrasli i umirovljenici s obje strana i time ćemo doprinijeti jačanju poznavanja hrvatskog jezika u krugu naše hrvatske ma-

Sudionici početne konferencije Projekta P2P

njine u Pomurju odnosno u njihovu očuvanju nacionalne samobitnosti“, rekao je Zoltan Stricz.

U sklopu projekta tijekom 12 mjeseci bit će održani brojni programi o kulturnoj, povijesnoj i prirodnoj baštini Mure i Drave, bit će održane radionice izrade tradicionalnih pomurskih i međimurskih pisanica, umjetnička kolonija, predstaviti će se tradicijski ribolov mrežom na Muri, ispiranje zlata na Dravi, izrada pomurske i međimurske gibanice, narodnih igara, izrada čipke, pletenje košara, izrada lokalnog sira i licitarskih srca i drugih vrijednosti područja. Uz radionice priredit će se

Hajnalka Lukács Puklavec i Zoltan Stricz predstavljaju projekt

Logotip projekta

i veće manifestacije koje se temelje na tradicijskoj gastronomiji i obuhvaćaju zdrav način života. Bit će organizirani obiteljski sportski dani, promatranje prirode, rafting na Muri, nogometni turnir, utrka u trčanju, glazbeni festivali, predstavljanje tradicionalne pomorske i međimurske svadbe, spomendan Zrinskih te programi povezani sa zaštitom okoliša i učenjem hrvatskog i mađarskog jezika. Svi programi jačaju osjećaj zajedništva i dublje poštovanje prema tradicionalnim običajima, glazbi, plesu i umjetnosti. Programi će se održati s mađarske strane u Serdahelu i Sumartonu, a s hrvatske strane u Draškovcu, Prelogu i u donjem Međimurju.

Na početnoj konferenciji predstavnici osnovnih škola i civilnih udruga zahvalili su projektantima na radu i na izradi projekta kojim će mladim naraštajima biti omogućeno dublje upoznavanje povijesti, tradicija, običaja predaka te njihovo usvajanje kako bi nastavili tradiciju.

Beta

Promocija Hrvatskog katoličkog kalendara za 2026. godinu u Baji

U organizaciji Kulturnog centra bačkih Hrvata i Nefitnog poduzeća „Croatica“ u utorak 24. ožujka u Baji je održana promocija Hrvatskog katoličkog kalendara za 2026. godinu.

Promocija je otvorena i uljepšana korizmenim crkvenim pjesmama u izvedbi Ženskog pjevačkog zbora „Ružice“ iz Kalače. Nazočne je srdačno pozdravila zamjenica ravnateljica Estera Bogárdi, među njima posebno parlamentarnog glasnogovornika Hrvata Jozu Solgu, predsjednika SHM-a Josu Ostrogonca, predsjednika Hrvatske samouprave Bačko-kiškunske županije Josu Šibaliņa, zamjenicu predsjednika HDS-a Angelu Šokac Marković i somborskog dekana župnika vlč. Josipa Štefkovića.

Nazočne je srdačno pozdravila te im se prigodnim riječima obratila i zamjenica predsjednika HDS-a Angela Šokac Marković, u povodu jubilarnog, petog Hrvatskog katoličkog kalendara. Kako je uz ostalo naglasila, prema riječima glavne urednice kalendar i ove godine daje pregled liturgijske godine i vjerskih događaja iz života hrvatske zajednice u Mađarskoj.

Mladen Filaković, Silvestar Balić i Timea Šakan-Škrilin

skoj, Središnjeg državnog ureda za Hrvate izvan Republike Hrvatske i Fonda „Gábor Bethlen“, predstavlja se u Baji. Naglasio je to ravnatelj Kulturnog centra Mladen Filaković u ulozi domaćina i moderatora.

U odsutnosti glavne urednice Lille Trubić-Gregeš, koja se tijekom promocije na-

izdanja, a uz kalendarski dio ove godine s fotografijama vitraja naših crkava predstavlja i prepoznatljiva ulazna vrata crkava naših naselja, događaje iz vjerskog života Hrvata tijekom prošle godine s mnogo lijepih fotografija.

Predstavljanje je zaključeno projekcijom filma „Put srca“ o hodočašću mladih u Međugorje urednice Timee Šakan-Škrilin. Ona je kratko govorila o nastanku, snimanju i namjeni filmskog zapisa s prošlogodišnjeg hodočašća.

Pjevački zbor „Ružice“ iz Kalače i voditeljica Estera Bogardi

Nakon Martinaca, Pečuha, Koljnofa, Budimpešte i Serdahela Hrvatski katolički kalendar za 2026. godinu, objavljen u nakladi Izdavačke kuće „Croatica“ uz potporu parlamentarnog predstavnika Hrvata u Mađar-

zočnima obratila videoporukom, „Hrvatski katolički kalendar 2026.“ predstavio je suradnik ZZHM-a te ujedno stalni lektor izdanja dr. Silvestar Balić. On je uz ostalo naglasio da kalendar slijedi koncepciju prijašnjih

Uzvanici i gosti

Promociju su kazivanjem odabranih stihova bačkih Hrvata iz katoličkog kalendara uljepšali Veronika Dervar Blažev, Estera Bogárdi i Stipan Balatinac.

S.B.

ZAGREB – Hrvatski vrtić, osnovna škola, gimnazija i učenički dom „Miroslav Krleža“ već više od tri desetljeća održava prijateljske veze s Osnovnom školom Miroslava Krleže na Kaptolu u Zagrebu. Tako su djelatnici pečuške škole boravili u dvodnevnom posjetu prijateljskoj zagrebačkoj školi 20. i 21. ožujka.

Osnovna škola Miroslava Krleže na Kaptolu, čija je ravnateljica Petra Szabo, najstarija je zagrebačka škola. Odlikuje je

jednosmjenska nastava za sve učenike, produženi boravak za učenike od 1. do 4. razreda, klasični program za učenike od 5. do 8. razreda, mogućnost učenja talijanskog, francuskog i ruskog jezika na izvannastavnim aktivnostima, organizacija izleta izvan Hrvatske te dugogodišnja suradnja s Hrvatskim obrazovnim centrom Miroslava Krleže u Pečuhu.

DAN ŽENA U VRŠENDI

Velikim slavljem u prostorijama Šokačke čitaonice u Vršendi počelo je razdoblje važnih programa Hrvatske samouprave Vršende. Na proslavi se okupilo oko 50 žena, djevojaka i djevojčica te nekoliko muškaraca. Zastupnik Ivica Balatinac uputio je čestitke slavljenicama i predao cvijeće. Nakon toga predsjednica samouprave obavijestila je nazočne o programima koje samouprava planira. Na natječajima Ureda premijera samouprava je dobila za obnovu više stogodišnjih križeva na vršendskoj kalvariji kraj groblja 500 000 Ft.

Brojni okupljeni

Budući da taj novac nije dovoljan za obnovu triju križeva, prvo će se obnoviti srednji križ, Isusov, a za ostala dva samouprava će se obratiti mještanima i odseljenim Vršendanima koji su već najavili da bi rado financijski pomogli u obnovi. Samouprava je na natječaju dobila i 2 000 000 Ft za krajnje poslove izgradnje muzeja. Muzej se nalazi u posebnoj zgradi u dvorištu čitaonice (gdje su u prošlom stoljeću stanovala časne sestre) koja je također u njezinu vlasništvu. Radovi će uskoro početi, a ondje se nalazi stara kuhinja sa starom peći i pušionicom te još dvije muzejske prostorije, a posebno i skladište. Govorilo se i o planovima, hodočašću u Pogan, Gajić i Đud, nastupu zbora Orašje u surdukinjskoj crkvi.

Briga o Hrvatcima u Vršendi

Kao tradicionalni programi bit će održan Šokački piknik, susret hrvatskih crkvenih zborova, gostovat ćemo u Olovu, ići na izlet u Ston, Dubrovnik i Makarsku. Planira se i odlazak na riječki Advent i još puno toga. Predane su i prijave na natječaje. Dan žena nakon izvješća nastavio se zajedničkim ručkom, a nakon toga za dobro raspoloženje pobrinuo se Tamburaški sastav „Misija“.

*Marijana Balatinac dr. Al-Emad
predsjednica Hrvatske samouprave Vršende*

MARTINCI – S dolaskom proljeća članovi nekadašnjeg NK-a „Zrinski“, takozvani veterani, počinju svoju proljetnu sezonu druženja i igranja nogometa. Prvu utakmicu odigrali su povodom Josipova, 21. ožujka, u Tomašinu s tamošnjom ekipom veterana. Rezultat je, kao i sama utakmica, bio prijateljski – 3 : 3. Druženje je nastavljeno i izvan nogometnog terena uz dobru večeru i razgovor. Domaćini su, kao i uvijek, bili Mjesna samouprava Tomašina i Hrvatska samouprava Tomašina.

KATOLJ – Ženski pjevački zbor „Karašica“ iz Katolja gostovao je u Hrvatskoj u mjestu Gajiću 20. ožujka. Susret je ostvaren posredstvom Hrvatske samouprave Vršende, koja održava prijateljske veze s općinom Draž, u kojoj se nalazi i selo Gajić. Zbor je nastupio u tamošnjoj crkvi te pjevao na svetoj misi koju je predvodio svećenik Marko Kljaić u crkvi sv. Filipa i Jakova.

PEČUH – ČAKOVEC – Večer folklor „Nadahnuti baštinom – Slavenski i prijatelji“, održana 10. ožujka u dvorani Centra za kulturu Čakovec, ponovno je pokazala koliko tradicija može biti snažna, živa i privlačna kad je nose mladi ljudi puni energije, entuzijazma i predanosti.

Posebnu pozornost publike privukao je nastup učenika 12. razreda Hrvatskog obrazovnog centra Miroslava Krležu iz Pečuha koji su gostovali u Čakovcu. Učenici iz Pečuha predstavili su bogatstvo kulturne baštine Hrvata iz okolice Pečuha bošnjačkom koreografijom.

Domaćini iz Gimnazije Josipa Slavenskog Čakovec otvorili su program sletom pjesama i plesova iz Bizovca, a dodatno su ga obogatili gosti iz zagrebačke Klasične škole za balet te Varaždinskog folklornog ansambla. Zajedno su na pozornicu donijeli bogatstvo plesnih izraza i tradicija Bizovca, Posavine, Zagorja i Međimurja.

Izvođači su pokazali koliko se predanost i zajednički trud očituju u svakom detalju – bili su sigurni, usklađeni, vedri i puni energije. I plesači i svirači potvrdili su da folklor ostaje živ, uvjerljiv i snažan.

SELURINC – U Selurincu su počele pripreme ovogodišnjeg Narodnosnog dana. Gradonačelnica Sára Vörös održala je sastanak s predsjednicom Hrvatske samouprave Selurinca Friderikom Greges, predsjednikom Njemačke samouprave Selurinca Istvánom Kuruczom te predsjednikom Romske samouprave Selurinca Norbertom Sztojkom o planovima i programu manifestacije. Narodnosni dan jedno je od najvažnijih događanja u životu grada, a ove će godine biti održan 13. lipnja.